

Examen VMBO-KB

2015

tijdvak 1
donderdag 21 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE KB

Dit examen bestaat uit 47 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 56 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

---

tekst 1

Helft mensen doet in leeg huis licht aan tegen inbrekers

Om criminelen buiten de deur te houden, laat bijna de helft van de Nederlanders een lampje branden als zij niet thuis zijn en heeft ruim twee derde een extra slot op de deur. Dat blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over 2011.

Volgens het CBS steeg het aantal mensen dat te maken kreeg met een woninginbraak de afgelopen jaren flink: van 2,5 procent van de Nederlanders in 2008 tot 3,1 procent in 2011. Dat is een stijging van 100.000 slachtoffers.

naar: www.nu.nl van 29 september 2013

Lees tekst 1.

- 1p   **1**   Er zijn verschillende oorzaken van criminaliteit.
Welke maatschappelijke oorzaak van criminaliteit wordt aangepakt door de maatregel die ruim twee derde van de Nederlanders neemt?
- A** De gelegenheid maakt de dief.
  - B** De samenleving wordt steeds anoniemer.
  - C** Er is sprake van een veranderend normbesef.
  - D** Slechte levensomstandigheden bevorderen crimineel gedrag.
- 2p   **2**   Uit tekst 1 blijkt dat het aantal woninginbraken de afgelopen jaren flink gestegen is.
→ Noem **twee** preventieve maatregelen die een gemeente zou kunnen nemen om het aantal woninginbraken te verminderen.

tekst 2

'Service politie neemt af'

Agenten hebben het soms veel te druk om slachtoffers te woord te staan of aangiftes op te nemen. Dat stelt de Algemene Nederlandse Politievereniging (ANPV). "De dienstverlening aan de burgers neemt niet bepaald toe", zegt Ronald Pronk van de vakbond.

De manier waarop aangiften afgehandeld worden, ergert ook de Nationale Ombudsman. Te vaak gaat hier iets mis mee of worden mensen weggestuurd van het bureau, waardoor het werkelijke aantal misdrijven in ons land onduidelijk blijft.

naar: www.spitsnieuws.nl van 6 augustus 2013

- 1p 3 Om een beeld te krijgen van de omvang van de criminaliteit in Nederland wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten onderzoek en statistieken.
Uit tekst 2 komt naar voren dat een bepaald soort onderzoek of statistiek niet het werkelijke aantal misdrijven weergeeft.
Welk soort onderzoek of statistiek is dat?
- A daderonderzoek
  - B politiestatistieken
  - C rechtbankstatistieken
  - D slachtofferonderzoek
- 1p 4 Volgens het Nederlandse strafrecht is gedrag niet strafbaar als er sprake is van 'noodweer'.
Op welk uitgangspunt van het strafrecht is dit gebaseerd?
- A Er wordt rekening gehouden met de achtergronden en persoonlijke eigenschappen van de dader.
  - B Er wordt rekening gehouden met de situatie waarin het delict plaatsvindt.
  - C Iedereen is onschuldig, totdat zijn schuld door de rechter is bewezen.
  - D In het strafrecht wordt rekening gehouden met de ernst van het gepleegde delict.

tekst 3

Hogere straf voor doodschieten taxichauffeur

Een 45-jarige man heeft in hoger beroep een zwaardere straf gekregen voor het doodschieten van een taxichauffeur in 2010.

... **(1)** ... in Den Bosch legde vrijdag achttien jaar celstraf op voor doodslag. Eerder legde ... **(2)** ... voor moord vijftien jaar celstraf op.

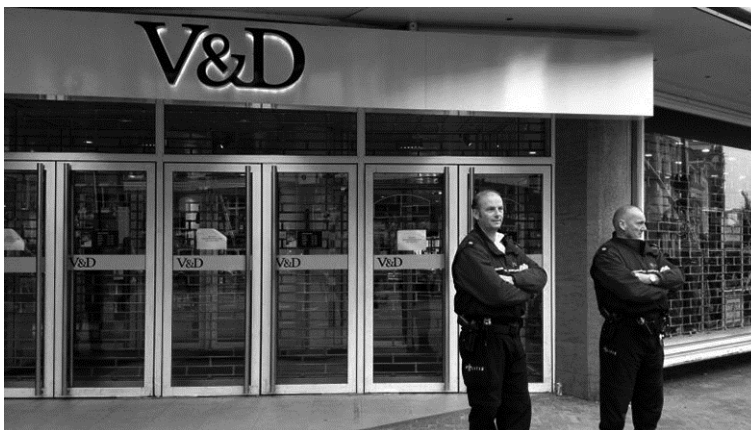
naar: www.nu.nl van 6 december 2013

- 1p 5 Wat moet op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?
- A (1) De Hoge Raad en (2) het gerechtshof
  - B (1) De Hoge Raad en (2) de kantonrechter
  - C (1) De rechtbank en (2) de kantonrechter
  - D (1) De rechtbank en (2) het gerechtshof
  - E (1) Het gerechtshof en (2) de Hoge Raad
  - F (1) Het gerechtshof en (2) de rechtbank

tekst 4

Dagelijks 200 serieuze bedreigingen via Twitter

In Nederland worden dagelijks 35.000 bedreigingen via Twitter geuit. Ongeveer 200 daarvan zijn zo serieus, dat de politie besluit daar werk van te maken. Dat leidt bijna iedere dag tot een arrestatie of berisping. Dreigtweets zijn berichten waarin wordt gedreigd met geweld tegen personen, gebouwen of eigendommen van een ander. Dergelijke bedreigingen leidden in het recente verleden een aantal keer tot behoorlijke onrust. Zo moest warenhuis V&D in Haarlem dicht na een dreigement.

naar: www.ad.nl van 31 oktober 2013

Lees tekst 4.

- 1p 6 Dreigtweets kunnen materiële en immateriële gevolgen hebben. De dreigtweets hebben materiële gevolgen gehad voor V&D.
→ Noem een **materieel** gevolg van de dreigtweets voor V&D in Haarlem.

Zie tekst 4.

- 1p 7 Noem een mogelijk **immaterieel** gevolg van de dreigtweets voor V&D in Haarlem.

Zie tekst 4.

- 1p 8 Criminaliteit is zowel een sociaal als een politiek probleem.
Waarom zijn bedreigingen via Twitter een **politiek** probleem?
- A De schade als gevolg van dreigtweets is groot.
  - B Er zijn verschillende meningen over wat de beste aanpak van dreigtweets is.
  - C Het zorgen voor veiligheid behoort tot de basisfuncties van de staat.
  - D Mensen vinden bedreigingen via Twitter onwenselijk.

tekst 5

'Dreigtweets even strafbaar als dreigbrieven'

Dreigtweets zijn even strafbaar als dreigbrieven. Dat zegt ICT-jurist Arnoud Engelfriet in reactie op de digitale dreigementen aan het koningshuis en een school in Leiden afgelopen weekend.

Naast een celstraf kan een 'dreigtwitteraar' ook een werkstraf of een
5 boete krijgen. Bedreiging is immers strafbaar, ongeacht het medium
waarop de bedreiging wordt geuit. "Bedreiging via Twitter is daarom
hetzelfde als een bedreiging per brief. Daarvoor staan dezelfde straffen",
zegt de ICT-jurist.

De maximale celstraf wordt echter bijna nooit opgelegd. Een zaak waarin
10 een gebruikelijke straf werd opgelegd, is de bedreiging van de dochter
van een voormalig Tweede Kamerlid via Twitter in 2010. Een man moest
daarvoor 17 dagen de cel in en een werkstraf van 80 uur uitvoeren.
Bovendien kreeg hij 30 dagen cel voorwaardelijk, met een proeftijd van
2 jaar.

naar: www.ad.nl van 22 april 2013

Lees regel 1 tot en met 8 van tekst 5.

- 1p 9 Sarah en Meral hebben bij maatschappijleer geleerd dat criminaliteit een plaats- en tijdgebonden begrip is. Zij lezen allebei tekst 5. Sarah zegt: "Tekst 5 is een goed voorbeeld van het feit dat criminaliteit een tijdgebonden begrip is." Meral is het er niet mee eens.
→ Wie heeft er gelijk, Sarah of Meral? Verklaar je antwoord.

Lees regel 9 tot en met 14 van tekst 5.

- 1p 10 Een rechter kan verschillende soorten hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.
Wat heeft de rechter opgelegd aan de man die de dochter van een voormalig Tweede Kamerlid bedreigd heeft?
- A een hoofdstraf en een bijkomende straf
  - B een hoofdstraf, een bijkomende straf en een maatregel
  - C twee soorten hoofdstraffen en een bijkomende straf
  - D twee soorten hoofdstraffen en een maatregel
  - E twee soorten hoofdstraffen

tekst 6

Mensen in Kerkrade zijn in opstand gekomen tegen een kort geleden tot twee jaar gevangenisstraf veroordeelde pedofiel. Ze hebben aanstootgevende posters met zijn foto verspreid en op meerdere plaatsen in de stad opgehangen. De man heeft aangifte gedaan. De man is in hoger beroep gegaan en daarom nog op vrije voeten.

naar: De Telegraaf van 31 oktober 2013

Lees tekst 6.

- 1p 11 Welk doel van straffen heeft in dit geval **niet** gewerkt?
- A handhaving van de rechtsorde
  - B preventie
  - C resocialisatie
  - D voorkomen van eigenrichting

tekst 7

Vrij spraak voor verdachte van roof uit museum

De rechtbank in Utrecht heeft vrijdag een verdachte vrijgesproken in de zaak van het kostbare museumstuk, dat uit een museum in Utrecht werd geroofd. Het gaat om een 23-jarige Utrechter die de rover van het kostbare museumstuk met zijn scooter vervoerd zou hebben. Het Openbaar Ministerie had 4 jaar gevangenisstraf tegen de man geëist. De rechter vindt dat niet is bewezen dat de scooter die bij de 23-jarige Utrechter werd gevonden, inderdaad het vervoermiddel is dat na de roof is gebruikt. DNA-sporen die op de scooter werden gevonden, kunnen daar ook op een ander moment zijn achtergelaten.

naar: www.telegraaf.nl van 28 februari 2014

Lees tekst 7.

- 1p 12 Stel dat er volgend jaar bij het museum nieuw bewijs wordt gevonden tegen de vrijgesproken verdachte. Wat zal er dan gebeuren?
- A De officier van justitie bepaalt of de rechtszaak opnieuw geopend wordt.
  - B De verdachte krijgt alsnog 4 jaar gevangenisstraf.
  - C De verdachte moet opnieuw voor de rechter verschijnen.
  - D De verdachte wordt niet opnieuw vervolgd.

tekst 8

Spijbelaarster krijgt toch vertrouwen

Een meisje (16) staat voor de rechter wegens spijbelen.

“Het gaat heel erg slecht op school”, verzucht het meisje. “Ik kan het echt niet helpen, ik doe mijn best maar het lukt gewoon niet. Ik loop bij een psycholoog.”

- 5 Bureau Jeugdzorg is zeker niet ontevreden over haar, vertelt een in de rechtszaal aanwezige medewerkster. “Ze heeft het geprobeerd en het lukt niet. We zouden gewoon een jaar moeten doorgaan.”

De rechter kijkt het meisje aan en vraagt wat zij van die suggestie vindt. “Ik wil doorgaan”, klinkt het vastberaden uit de mond van de zestienjarige,
10 om dan toch de twijfels weer een kans te geven. “Ik weet alleen niet of het me lukt.” De rechter denkt na. “Schoolverzuim zonder geldige reden kan en mag niet”, zegt hij. “Laten we afwachten wat de officier er van vindt.”

De officier van justitie noemt het dossier een ‘lastig verhaal’. “Veel mensen zeggen dat je er alles aan doet, maar dat het je domweg niet lukt.
15 Hoe dan ook, je hebt zonder reden van school verzuimd en dat kan niet. Ik eis tien uur werkstraf voorwaardelijk en een proeftijd van een jaar.”

De rechter neemt de eis over. Daarnaast: doorgaan met begeleiding van Jeugdzorg. “Ik wens je heel veel succes. Het gaat de goede kant op. Blijf je best doen.”

naar: www.trouw.nl van 28 oktober 2013

Lees tekst 8.

- 1p 13 Tekst 8 is een beschrijving van een rechtszaak.
→ Welke regels geven het requisitoir weer? Noteer alleen de regelnummers.
- 1p 14 Stel dat je het meisje uit tekst 8 een paar jaar na deze rechtszitting tegenkomt. Zij vertelt dat het haar gelukt is om het jaar na de rechtszitting helemaal niet te spijbelen.
Hoeveel uur werkstraf heeft zij in totaal moeten uitvoeren voor het spijbelen?
A 0 uur
B 10 uur
C Dat kun je op basis van tekst 8 niet weten.

tekst 9

Een standpunt over criminaliteit

Overlast en crimineel gedrag moeten we snel en keihard aanpakken. Bij aanhouding volgt direct voorgeleiding en berechting. Straffen worden zo snel mogelijk ten uitvoer gebracht. Criminele winsten moeten worden afgenomen en slachtoffers snel schadeloos gesteld.

naar: www.vvd.nl van 23 april 2014

- 1p 15 Er zijn verschillende soorten overheidsbeleid ten aanzien van criminaliteit. Onder welk soort beleid valt het standpunt van de VVD in tekst 9?
- A gevangenisbeleid
  - B opsporingsbeleid
  - C preventief beleid
  - D vervolgingsbeleid

tekst 10

Duizenden 'vrienden' gezocht om (ex-)gedetineerden te begeleiden

Er is een fors tekort aan vrijwilligers die (ex-)gedetineerden op het rechte pad kunnen houden. Er is behoefte aan ruim 7000 mensen die hen begeleiden bij de terugkeer naar de maatschappij.

70 procent van de (ex-)gedetineerden pleegt binnen zes jaar weer een strafbaar feit. Vrijwilligers die (ex-)gevangenen begeleiden in en buiten de gevangenis, moeten daar verandering in gaan brengen. "Vrijwilligers bezoeken gedetineerden in de gevangenis, onderhouden contact en helpen hem of haar als maatje weer terug te keren in de samenleving", zegt Rien Timmer, directeur van vrijwilligersorganisatie Exodus.

Volgens Timmer is isolement nadelig. "De eerste reflex van de samenleving, iemand uitkotsen, is het slechtste wat er kan gebeuren. Waarom zou iemand dan zijn leven beteren?"

naar: Metro van 3 april 2014

Lees tekst 10.

- 1p 16 Er zijn verschillende oorzaken van crimineel gedrag. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen individueel crimineel gedrag en criminaliteit als maatschappelijk verschijnsel. Welke **maatschappelijke** oorzaak van criminaliteit wordt volgens Rien Timmer in tekst 10 aangepakt met het begeleiden van (ex-)gedetineerden door vrijwilligers?
- A Crimineel gedrag wordt aangeleerd in gezin of jeugdgroep.
  - B De gelegenheid maakt de dief.
  - C het gebrek aan bindingen met de samenleving
  - D persoonlijkheidskenmerken, zoals te weinig sociale vaardigheden

Zie tekst 10.

- 1p 17 Vrijwilligers die (ex-)gedetineerden begeleiden moeten ervoor gaan zorgen dat een bepaald verschijnsel minder zal voorkomen. Welk verschijnsel moeten vrijwilligers die (ex-)gedetineerden begeleiden terugdringen?
- A klassenjustitie
  - B recidive
  - C sociale ongelijkheid
  - D socialisatie

tekst 11

VVD en D66 willen aangiftebereidheid verhogen

Slechts tien procent van de geweldslachtoffers in Amsterdam doet aangifte bij de politie. Daarom komen de Amsterdamse afdelingen van de partijen D66 en VVD met het 'Actieplan Aangiftebereidheid'.

bron: www.parool.nl van 13 juni 2013

Lees tekst 11.

- 1p 18 Onder welk soort overheidsbeleid vallen de voorstellen van de VVD en D66?
- A opsporingsbeleid
  - B preventief beleid
  - C repressief beleid
  - D vervolgingsbeleid

afbeelding 1

Blowverbod volgens art. 2.8 van de Algemene Plaatselijke Verordening van Amsterdam

afbeelding 2

Verboden toegang volgens art. 461 van het Wetboek van Strafrecht

Bekijk afbeelding 1 en 2.

- 2p 19 Zijn deze strafbare feiten misdrijven of overtredingen en wie heeft deze strafbare feiten vastgesteld? Kies voor beide afbeeldingen uit misdrijf of overtreding en uit gemeenteraad of parlement.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Afbeelding 1 is een ... (misdrijf/overtreding), vastgesteld door ... (de gemeenteraad/het parlement).

Afbeelding 2 is een ... (misdrijf/overtreding), vastgesteld door ... (de gemeenteraad/het parlement).

tekst 12

Voorwaardelijke werkstraf voor klap op billen

Een 31-jarige man, die in september 2013 een 17-jarige fietsster vanuit de auto een klap op de billen gaf, is schuldig aan een 'aanranding'. De politierechter legde de man een voorwaardelijke werkstraf op van 20 uur. De verdachte zag de 'onverhoedse klap op de billen' als een 'geintje', waar hij nu 'veel spijt van heeft'. Hij kende het slachtoffer niet.

naar: www.bd.nl van 10 juni 2014

Lees tekst 12.

- 2p 20 Straffen worden met bepaalde doelen opgelegd. Een voorbeeld van een doel van straffen is resocialisatie.

→ Leg uit welk **ander** doel van straffen de rechter uit tekst 12 met zijn vonnis kan hebben gehad.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Het doel: ... , want ...

- 1p 21 Om een beeld te krijgen van de omvang van criminaliteit in Nederland worden er slachtoffer-enquêtes gehouden.

Onder wie worden slachtoffer-enquêtes gehouden?

- A onder burgers die aangifte hebben gedaan bij het politiebureau
- B onder slachtoffers van alleen misdrijven
- C onder slachtoffers van misdrijven én overtredingen
- D onder willekeurige burgers

- 1p 22 Welke taak van de politie vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van de officier van justitie?

- A dienstverlening
- B handhaven van de openbare orde
- C hulpverlening
- D opsporing van strafbare feiten
- E preventie

tekst 13

Minister wil onderzoek

De minister van Veiligheid en Justitie wil laten onderzoeken hoe vaak het aanhouden van iemand op basis van uiterlijk of afkomst ('etnisch profileren') voorkomt bij de politie in Den Haag. Amnesty International concludeerde in een rapport dat etnische minderheden in Nederland veel vaker worden gecontroleerd door de politie dan autochtone Nederlanders. Tweede Kamerlid Ahmed Marcouch (PvdA) vroeg de minister maandag om een duidelijk onderzoek hoe vaak etnisch profileren gebeurt.

naar: www.omroepwest.nl van 4 november 2013

- 1p 23 Over welk verschijnsel gaat tekst 13?
- A eigenrichting
  - B jurisprudentie
  - C klassenjustitie
  - D socialisatie

Zie tekst 13.

- 1p 24 Waarmee is 'etnisch profileren' in strijd?
- A met artikel 1 van de Grondwet
  - B met de machtscheiding
  - C met de vrijheid van godsdienst
  - D met het recht op privacy

Politiek en beleid

- Zie tekst 13 (laatste tekst bij onderdeel Criminaliteit en rechtsstaat).*
- 1p 25 Kamerleden hebben verschillende taken. Welke taak voert Kamerlid Marcouch in tekst 13 uit?
- A de controlerende taak
  - B de rechtsprekende taak
  - C de uitvoerende taak
  - D de wetgevende taak

tekst 14

Bevolking de Krim stemt: Rusland of Oekraïne

De bevolking van de Krim kan volgende week zondag meebepalen of het schiereiland onderdeel wordt van Rusland of onderdeel van Oekraïne blijft. Het parlement van de Krim koos donderdag al unaniem voor Rusland. De uitslag van het ... lijkt van tevoren vast te staan: 60 procent van de bevolking op het schiereiland bestaat uit etnische Russen.

bron: www.telegraaf.nl van 6 maart 2014

- 1p 26 Op de puntjes in tekst 14 is een woord weggelaten, dat een manier van besluitvorming verwoordt.
→ Welk woord is dat?

tekst 15

Uit een folder van de Nederlandse Volks-Unie

“Volksgenoten,
Wij maken ons ernstige zorgen over de situatie in ons vaderland. De grenzen zijn wagenwijd open gezet voor de komst van Oost-Europese werknemers terwijl we al voldoende allochtone werklozen hebben. Deze ‘goedkope’ Oost-Europese werknemers brengen ook nog eens uw baan in gevaar. Nederlandse arbeidsplaatsen op de eerste plaats voor Nederlandse werklozen!”

naar: folder van de Nederlandse Volks-Unie

- 1p 27 Welk kenmerk van de rechts-extremistische stroming herken je in tekst 15?
- A centraal leiderschap
  - B gerichtheid op geweld
  - C met haar denkbeelden inspelen op gevoelens van onzekerheid
  - D opkomen voor de zwakkeren in de samenleving

tekst 16

In september 2012 zijn er verkiezingen gehouden. De samenstelling van de Tweede Kamer na deze verkiezingen was als volgt:

partij	aantal zetels
VVD	41
PvdA	38
SP	15
PVV	15
CDA	13
D66	12
ChristenUnie	5
GroenLinks	4
SGP	3
Partij voor de Dieren	2
50Plus	2

Na de verkiezingen werd door VVD en PvdA het kabinet (Rutte II) gevormd.

Lees tekst 16.

- 1p 28 Hoeveel zetels heeft de christendemocratische stroming?
- A 8 zetels
  - B 18 zetels
  - C 21 zetels
  - D 33 zetels
  - E 36 zetels
  - F 53 zetels

Zie tekst 16.

- 2p 29 Hieronder staat een aantal beweringen naar aanleiding van tekst 16.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 De VVD en de PvdA zijn de coalitiepartijen.
  - 2 De sociaaldemocratische oppositiepartijen hebben samen meer dan 25 zetels.
  - 3 De SP moet zich aan het regeerakkoord houden.
  - 4 Een CDA-lid in de Tweede kamer heeft over het algemeen meer invloed op de ministers dan een VVD-lid in de Tweede Kamer.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 17

Dure fout belastingdienst Amsterdam

Een fout bij het uitbetalen van de jaarlijkse woonkostenbijdrage kan de gemeente Amsterdam duur komen te staan. Ruim 9000 mensen hebben een veel hoger bedrag overgemaakt gekregen dan de bedoeling was. De bedragen die de Amsterdammers hebben gekregen, variëren. Een man kreeg 15.500 euro in plaats van 155 euro. Het is niet duidelijk wat er precies is misgegaan. Mogelijk gaat het om een fout met komma's en punten in het computersysteem.

naar: nos.nl van 13 december 2013

Lees tekst 17.

- 1p 30 Wie moet(en) in de gemeenteraad verantwoording afleggen voor deze fout?
- A de burgemeester
  - B de coalitiepartijen in de gemeenteraad
  - C de directeur van de belastingdienst
  - D de wethouder van Financiën

tekst 18

Gun bijstandskind een baan

Vandaag bespreekt de Kamer een aantal aanpassingen van de Wet Werk en Bijstand met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een onderdeel daarvan is het plan om ouders te korten op hun bijstandsuitkering als zij inwonende kinderen hebben met een eigen inkomen. Als hun kinderen een inkomen verdienen, worden zij per maand tussen 132 en 176 euro gekort op de bijstand.

Het plan brengt jongeren onnodig in de problemen. Dat schrijft FNV Jong¹⁾ (de jongerenbond van de vakbond FNV) in een brief aan de Tweede Kamer.

Volgens de FNV Jong-voorzitter zullen deze jongeren door de scherpe inkomensdaling van hun ouders, nog meer dan dat ze al deden moeten bijdragen aan de huishoudelijke kosten. "Ongeveer 14.000 huishoudens worden door deze maatregel geraakt. Hierdoor worden duizenden jongeren uit kansarme gezinnen nog meer geremd bij het opbouwen van hun eigen toekomst. Dat kan niet de bedoeling zijn."

noot 1 De FNV is de grootste vakbond van Nederland. De FNV is een vereniging waar je lid van kan worden en heeft meer dan 1 miljoen leden. De FNV bestaat uit verschillende bonden, waarvan FNV Jong er één is.

naar: www.spitsnieuws.nl van 16 december 2013

Lees tekst 18.

- 2p 31 FNV Jong is een pressiegroep. Een kenmerk van pressiegroepen is dat ze druk proberen uit te oefenen op de politieke besluitvorming.

→ Noem een **ander** kenmerk van pressiegroepen en geef aan waarom FNV Jong in tekst 18 daaraan voldoet.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een ander kenmerk van pressiegroepen: ...

FNV Jong voldoet daaraan omdat ...

Zie tekst 18.

- 2p 32 FNV Jong heeft een brief naar de Tweede Kamer gestuurd. FNV Jong zou ook een openlijke actie, zoals een demonstratie of een handtekeningenactie kunnen organiseren.

→ Wat kan FNV Jong als vakbond nog meer doen om te proberen de politieke besluitvorming te beïnvloeden? Noem **twee andere** mogelijkheden.

Zie tekst 18.

- 2p 33 Noem **twee** machtsmiddelen of -bronnen die FNV Jong heeft om de politieke besluitvorming te beïnvloeden.

tekst 19

Geen e-sigaret¹⁾ voor jongeren onder de 18

Het kabinet wil een minimumleeftijd van 18 jaar instellen voor de verkoop van e-sigaretten. Dat heeft de staatssecretaris van Volksgezondheid aan de Tweede Kamer laten weten.

De staatssecretaris vindt het onwenselijk als 'jongeren die niet roken een nicotineverslaving zouden opdoen door gebruik van de e-sigaret'.

noot 1 e-sigaret = elektronische sigaret die geen tabak bevat en niet brandt, maar wel nicotine bevat

naar: www.trouw.nl van 13 december 2013

Lees tekst 19.

- 1p 34 Wie besluit(en) uiteindelijk of de verkoop van e-sigaretten aan jongeren onder de 18 jaar verboden wordt?
- A de coalitiepartijen in de Tweede Kamer
  - B de staatssecretaris
  - C het kabinet
  - D het parlement

tekst 20

Regeldruk

Onze partij geeft ondernemers de ruimte. Zij moeten minder tijd kwijt zijn aan hun contacten met de overheid. Dat betekent dat overbodige regels en ingewikkelde procedures moeten worden aangepakt. Ook de Europese regeldruk moet worden verminderd.

naar: de website van een politieke partij van 8 november 2013

- 1p 35 Van de website van welke politieke partij is tekst 20 afkomstig?
- A Partij voor de Dieren
  - B PvdA
  - C SP
  - D VVD

tekst 21

GroenLinks stapt uit college provincie Groningen

Wiebe van der Ploeg van GroenLinks is vrijdag uit het college van de provincie Groningen gestapt. Het is nog onduidelijk hoe het Groningse college, dat naast GroenLinks bestaat uit PvdA, VVD en D66, verder gaat. Zonder GroenLinks is er geen meerderheid meer.

naar: de Volkskrant van 23 maart 2013

Lees tekst 21.

- 1p 36 Welke functie had Wiebe van der Ploeg?
- A Hij was gedeputeerde.
  - B Hij was lid van de gemeenteraad.
  - C Hij was lid van de Provinciale Staten.
  - D Hij was wethouder.

Zie tekst 21.

- 1p 37 Noem de **twee** politieke stromingen die in het college vertegenwoordigd blijven.

tekst 22

Kieswijzer: het onderwijs

fragment a

Basisbeurs afschaffen en sociaal leenstelsel invoeren. De opbrengst investeren in de kwaliteit van het onderwijs. Bijverdiengrens afschaffen. Universiteiten, hogescholen en mbo's mogen studenten selecteren op motivatie en geschiktheid. Niveaus 1 en 2 van vmbo en mbo samenvoegen.

fragment b

Geen verandering aan studiefinanciering en basisbeurs. OV-jaarkaart voor 16- en 17-jarige jongeren in het mbo. Bezuinigingen op 'passend onderwijs' terugdraaien. Geen prestatiebeloning voor leraren.

fragment c

Meer salaris voor eerstegraads leraren. Scholen moeten bij voorkeur met de bijbel werken. Meer aandacht voor onderwijs aan kleuters op de Pabo. Een (grafische) rekenmachine bij een toets of examen moet beperkt worden.

fragment d

Studiefinanciering blijft bestaan. Geen leenstelsel. Dieren-, natuur- en milieu-onderwijs voor leerlingen op basis- en middelbare scholen. Scholen ondersteunen bij het inrichten van een schooltuin, zodat kinderen de kans krijgen zelf voedsel te telen.

naar: Metro van 30 augustus 2012

Lees tekst 22.

2p 38 Op 12 september 2012 vonden er in Nederland verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer. Voorafgaand aan de verkiezingen vatte het dagblad Metro de plannen voor het onderwijs van verschillende politieke partijen samen.

→ Welk fragment hoort bij welke politieke partij? Kies uit: Partij voor de Dieren, SGP, SP en VVD.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

fragment a = ...

fragment b = ...

fragment c = ...

fragment d = ...

- 1p 39 Nadat er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest, beginnen er onderhandelingen.
Waarover gaan de onderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen?
- A benoeming van de gemeenteraad
  - B vorming van de Gedeputeerde Staten
  - C algemene taken van het gemeentebestuur
  - D samenstelling van het college van B en W

tekst 23

Wethouder Veiligheid in Rotterdam

De komst van een wethouder Veiligheid in Rotterdam botst niet met de verantwoordelijkheid die de ... heeft voor de openbare orde en veiligheid. Dat zei Joost Eerdmans, leider van de partij Leefbaar Rotterdam. Hij wordt zelf wethouder Veiligheid.

Deze wethouderspost is bijzonder te noemen, omdat de verantwoordelijkheid voor veiligheid en openbare orde in alle Nederlandse gemeenten bij de ... ligt. Daar verandert ook niets aan, benadrukte Eerdmans.

naar: www.nieuws.nl van 8 mei 2014

- 1p 40 Wie of wat moet tweemaal op de puntjes in tekst 23 worden ingevuld?
- A burgemeester
  - B commissaris van de Koning
  - C gemeenteraad

- 2p 41 Hieronder staat een aantal beweringen over het Europees Parlement.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 De verkiezingen voor het Europees Parlement zijn om de 4 jaar.
  - 2 De Nederlandse kiezers stemmen alleen op kandidaten voor Nederlandse partijen voor het Europees Parlement.
  - 3 Het Europees Parlement controleert de Europese Commissie.
  - 4 Het Europees Parlement is het dagelijks bestuur van de Europese Unie.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

tekst 24

Minister maakt einde aan pop-ups voor cookies¹⁾

De minister van Economische Zaken versoepelt de cookiewet. Hierdoor wordt het mogelijk om pop-ups op internetsites, waarin nadrukkelijk toestemming wordt gevraagd voor de plaatsing van cookies, af te schaffen.

In februari werd duidelijk dat een meerderheid in de Tweede Kamer af wil van de pop-ups die telkens op het scherm verschijnen om toestemming te vragen voor het plaatsen van cookies.

Naar aanleiding van Europese regels is vorig jaar afgesproken dat websites aan gebruikers toestemming moeten vragen als zij cookies willen plaatsen voor reclame-doeleinden, webstatistieken of sociale media-knoppen.

“Ik vind het heel belangrijk dat de privacy van internetters wordt beschermd”, aldus de minister. “Tegelijkertijd moeten we er voor zorgen dat deze bescherming niet doorslaat en burgers onnodig veel hinder ondervinden.”

Naar verwachting zal de minister het wetsvoorstel in het najaar naar de Tweede Kamer sturen.

noot 1 Een cookie is een klein tekstbestand dat tijdens een bezoek aan een website op de computer, tablet of mobiele telefoon wordt geplaatst. In dit tekstbestand wordt informatie opgeslagen, bijvoorbeeld naar welke pagina's je hebt gekeken. Deze informatie kan op een later bezoek weer worden herkend door deze website.

naar: www.nu.nl van 20 mei 2013

- 1p 42 Tekst 24 gaat over de cookiewetgeving. Door de cookiewet moeten internetsites toestemming vragen voor het plaatsen van cookies. Welk kenmerk van een parlementaire democratie wordt door de cookiewetgeving gewaarborgd?
- A Alle burgers zijn voor de wet gelijk.
  - B Burgers hebben grondrechten.
  - C Er is sprake van een machtenscheiding.
  - D Er wordt rekening gehouden met minderheidsstandpunten.

- 1p 43 In het proces van politieke besluitvorming zijn vier opeenvolgende fasen te herkennen.
Welke fase in de besluitvorming over de cookiewet is in tekst 24 als laatste **afgerond**?
- A fase 1: noemen van wensen / het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
  - B fase 2: vergelijken of afwegen van wensen of behoeften
  - C fase 3: het nemen van besluiten
  - D fase 4: het uitvoeren van besluiten

tekst 25

Het einde van de papieren krant is te verwachten. Journalisten moeten hiermee aan de slag. Het is van groot belang dat als de papieren krant verdwijnt, de krantenredacties zelf blijven bestaan. Zij zorgen ervoor dat nieuws gecheckt wordt en dat machthebbers worden gecontroleerd.

naar: www.trouw.nl van 15 mei 2013

- 1p 44 Welke functie van de massamedia voor democratische besluitvorming benadrukt de schrijver van tekst 25?
- A De massamedia bevorderen meningsvorming.
  - B De massamedia moeten burgers informeren.
  - C De massamedia zijn de waakhond van de democratie.

tekst 26

De kersttoespraak van de koning

Koning Willem-Alexander houdt morgen zijn eerste kersttoespraak. Hoe persoonlijk wordt die kersttoespraak? Hij heeft er een professionele tekstschrijver voor ingehuurd.

Het is de enige toespraak waarin de koning niet namens de regering spreekt. Maar ook met een persoonlijk verhaal moet hij keurig binnen de lijntjes blijven. De Rijksvoorlichtingsdienst laat weten dat het staatshoofd in deze toespraak "traditiegetrouw ruimte heeft voor eigen accenten, maar vanzelfsprekend geldt ook hiervoor de ministeriële verantwoordelijkheid".

naar: NRC Handelsblad van 24 december 2013

- 1p 45 Hieronder staan vier beweringen naar aanleiding van tekst 26. Welke van de onderstaande beweringen is juist?
- A De koning hoeft zijn toespraak in geen geval in het parlement te verdedigen.
  - B De koning moet zich als lid van de regering verantwoorden voor de inhoud van deze toespraak.
  - C De minister schrijft de toespraak en de koning mag deze aanvullen met eigen ideeën.
  - D De minister-president is de professionele tekstschrijver van de koning.

Zie tekst 26.

- 1p 46 Noem de naam van een andere officiële toespraak die de koning elk jaar houdt in september.

afbeelding 3

Bekijk afbeelding 3.

- 1p 47 De koning heeft verschillende functies. Welke functie vervult koning Willem-Alexander in afbeelding 3?
- A de ceremoniële functie
  - B de politieke functie
  - C de representatieve functie
  - D de symbolische functie

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.